

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Pauli Laymanni e Societate Iesu Jus Canonicum
Commentario Perpetuo Explicatum**

Et Uberi Non Minus Ac Varia Qvam Clara Et Solida Doctrina Illustratum

Commentarius In Librum III. Decretalium

Laymann, Paul

Dilingae, 1698

Titulus IX. Ne Sede Vacante Aliquid Innovetur.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62482](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62482)

TITULUS IX.

NE SEDE VACANTE ALIQUID INNOVETUR.

CAPITULUM I.

Novit.

PARAPHRASIS.

Cælestius Papa monasterium Glastoniense crexerat in Ecclesiam Cathedralē, eamq; univit Ecclesie Cathedrali Bathoniensi, ita, ut idem esset Episcopus utriusque; sed Monachi querebantur, eam unionem in grave monasterij præjudicium rendere, quia per eam religiosa observantia pteat, elemosynæ, & hospitalitatis officia tollerantur. Quam ob rem Innoc. III. Cælestini Successor quibusdam mandavit, ut monasterium sub Prioris regimine esse curent, & Episcopo certam reddituuna portionem assignari, unio autem Ecclesiarum permaneat; at verò post obitum Episcopi Bathoniensis Prior & Conventus Glastoniensis denuo supplicârunt eidem Innocentio, quia tempus advenit, ut absque scandalo ruina monasterij reparari, seu monasterium restitui posset, præsertim cum id ipsum Ecclesia Bathoniensis, & Rex cum magnatibus suis, atque Episcopi quidam cum multis Abbatibus peterent, supplicârunt, inquam, ut monasterium, dissoluta unione, ad pristinum statum à Prælato regulari gubernandum reduceretur. Verùm Innocentius III. respondit, considerate se, quòd vacante Episcopali Sede non debeat aliquid innovari, cum nemo tunc adsit, qui Episcopalia jura tueatur; deinde, quòd videri posset plus personæ, quam Ecclesie favisse, si unionem, quam vivente Episcopo Bathoniensi fecerat, eo mortuo statim dissolveret, ided se petitionem Monachorum exaudire non posse. Caterùm, postquam Bathoniensi

Ecclesie Præsul ordinatus fuerit, dicti Prior, & Conventus jus suum persequendi liberam habebunt facultatem; interim verò monasterium sub cura Prioris gubernari debet.

SUMMARIUM.

1. *Duobus modis potest Ecclesia erigi in Cathedralē.*
2. *Ad status Ecclesiarum mutandos moveri debet Pontifex, non persona alicujus favore, sed ob publicam utilitatem.*
3. *Alienationes rerum Ecclesie vacantis facere non potest Capitulum. Neque ea, quæ ex speciali jure conveniunt, Episcopo, Capitulo conveniunt.*

Notandum primò. Ecclesia Regularis erigi potest in Cathedralē, seu Episcopalem. Id verò duobus modis accidere potest. Primò, ut monasterium proprium Prælatum habeat, à quo gubernetur, qui & Episcopus sit, quamvis ad ejusmodi regularem Cathedralē Ecclesiam etiam non Professus, videlicet Novitius, aut secularis Clericus, eligi possit. Sicuti habetur *in c. nullus 28. S. ad dignitatem, junctâ Gl. v. regularibus de electione in 6.* Secundò. Ut monasterium sit alicui dignitati annexum, ita, ut quicumque est v. g. alicujus alterius Ecclesie Episcopus, vel Archidiaconus, sit etiam Episcopus & Prælatus monasterij.

Quod ut plenius intelligatur, advertendum, unionem monasterij duobus modis fieri posse alicui v. g. Episcopatu. Primò ut prælatura, & tituli monasterij omnind supprimantur, seu extinguantur. Secundò ut conventus, & Ecclesia regularis permaneat,

C 3

& idem

& idem sit utriusque Ecclesie Prælatus, idem videl. qui est Episcopus, ut Archidiaconus unius Ecclesie, sit etiam Episcopus, aut Prælatus Ecclesie regularis, conveniat *cap. Et temporis 48. causâ 10. q. 1.* Atque in hoc casu, si Prælatus, non in monasterio, sed in altera Ecclesia seculari resideat, constitui debet Prior, seu Præpositus regularis, à quo professi immediatè secundùm regularem disciplinam regantur, ejusque officium manet, tamen Prælatus, seu Superior videl. Episcopus, aut Archidiaconus mortuus sit, & idè sedes vacet. Iste est casus hujus Capituli, & videri potest *Gl. v. uniendo, & quæ docui lib. 4. tra. 2. c. 9. n. 2.*

2 Notandum secundum. Pontifex ad mutationes Ecclesiarum, & status earum instituendos moveri debet non personæ alicuius favore, sed publica utilitate, atque ad aliud statuendum, quàm Ecclesie utilitas exigere videatur, nullâ quantumvis potentium supplicatione inclinari eum convenit.

3 Notandum tertio. Tametsi ad Capitulum, vacante Sede, jurisdictio, & administratio rerum, ac jurium Episcopatum devolvatur. *c. his, qua 11. c. cum olim 11. de majoritate, & obedientia.* Alienationes tamen & donationes facere prohibetur *c. si qua de rebus 42. causâ 12. q. 2.* cum Capitulum res Ecclesie vacantis conservare, non auferre, vel distrahere debeat. *C. hac hujus 38. eadem q. 2.* Quam ob rem dum Sedes, seu prælatura vacat, securum non est cum Capitulo de juribus Episcopatus v. g. in judicio contendere, aut contractum, vel transactionem instituire, quia Ecclesia tunc defenso caret, prout constat ex hoc *c. & c. ult. eodem tit.* nam cui alienare concessum non est, is rem in judicium deducere non potest, secundùm *Gl. in c. edoceri 21. v. debeant. de rescriptis.* Et erit in arbitrio Prælati postea electi, & confirmati, num acta per Capitulum, si necessitatis ratione non nitantur, approbare, vel improbare velit, sicuti in eadem *Gl.* annotatur

argum. c. 3. de his, qua sunt à prelato, & habetur expresse in cit. c. si qua de rebus, & docui fufius in lib. 1. tra. 4. c. 7. n. 25.

His adijcio, tametsi, Sede Episcopali vacante, Capitulum ad comitia imperialia admittitur, non tamen admitti Archiepiscopalis v. g. Moguntinæ Ecclesie Capitulum ad electionem Imperatoris, cum ijs eligendi quibusdam Archiepiscopis ratione dignitatis eorum specialiter competat, prout annotavit Dominicus Arumæus de Comitibus fol. 193. Quod autem Capitulum non succedat in ijs, quæ Prælato speciali jure conveniunt, docui in *disp. de jurisdictione ordinaria. q. 80. & videri potest. Honorius super hoc. tit. n. 7.* nam Capitulum succedit in jurisdictione, & administratione propter unionem, quæ est inter ipsum, & Episcopum, tanquam inter corpus, & caput. Hæc autem communio non intervenit secundum ea, quæ Episcopo jure, ac privilegio speciali, ac veluti extrinseco, id est, in ordinariam non transeunte, competunt, prout colligitur etiam ex ijs, quæ docui de prælatibus q. 102.

CAPITULUM II.

Illa.

PARAPHRASIS.

Vacante Ecclesia Cathedrali S. Leucini Capitulum existimans collationem præbendarum ad se devolutam esse, præbendam contulit alicui Clerico; postea Papa eandem contulit M. R. quem Caputani Archiepiscopus ex mandato & auctoritate Apostolica Sedis investivit; quare inter hos duos privilegia controversia orta, & ad Innoc. III. delata fuit; qui respondens, se collationem à se factam M. R. confirmare, non obstante priore collatione alteri facta per Capitulum, tametsi ea à Sede Apostolica in forma communi confirmata fuerit, cum in jure cautum non reperiat, quod Capitulum vacante Sede, succedat in præbendarum collationibus;

nibus; sed neque dici possit, præbendarum collationem ob conferendi negligentiam ad Capitulum fuisse devolutam, cum nemo prælatus tunc fuerit, qui eas de jure, vel de facto conferre possit.

SUMMARIUM.

1. Confirmatio in forma communi non facit actum, de jure nullum, valere.
2. In collationibus liberis beneficiorum non succedit, vacante Sede, Capitulum.
3. Possunt tamen beneficia talia tum vacantia a Capitulo ad tempus commendari.
4. Devolutio tamen locum non habet, si non fuerit facta collatio debito tempore, vacante Sede.

1 Notandum primum. Si actus alicujus communitatis v. g. decretum Capituli de jure non subsistat, confirmatio Papæ in formâ communi non dat ei valorem, prout dixi latius in tit. de confirmatione utili.

2 Notandum secundò. Capitulum non succedit Episcopo in collationibus beneficiorum; id verò intelligi debet de collationibus liberis, non item de ijs provisionibus, quæ fiunt per confirmationem electi, vel institutionem præsentati. Ratio discriminis est, quia libera collatio inter meras gratias, ac donationes numeratur c. ult. de officio Vicarij in 6. eadèmq; ratione præsentatio alicujus ad beneficia argum. c. ult. de concessione præbende. At verò confirmatio, & institutio ex necessitate, atque justitiæ debito fiunt, si electus, aut præsentatus idoneus reperiat, & ideo talia vacante Sede expedire ad Capitulum spectat c. cum olim 14. de majoritate.

De eo autem dubitatur, num Capitulum, vacante Sede, conferre possit beneficia jure devoluta propter negligentiam, aut delictum inferioris collatoris. Affirmat Ioann. And. in c. quamquam n. 2. de electione in 6. Abbas hic n. 3. sed contrarium rectius tenuit Abbas sibi contrarius in c. cum olim n. 2. de majoritate, & tradidi in

tit. q. 102, & confirmatur ex hoc c. quando dicitur, quod Capitulum, Sede vacante, conferre non possit beneficia, nisi in casibus jure concessis; itaque versamur in materia prohibitoria, ut, si concessum aliquid non reperiat, prohibitum intelligatur, sicuti Gl. hic monet v. cum nusquam ex c. 3. de translatione Episcopi.

Porro tamen si beneficia vacantia, quorum libera collatio ad Episcopum spectat, Capitulum, dum sedes vacat, conferre non possit, commendare tamen ea debet, seu administratorem interim statuere, quia id ad necessariam jurisdictionem, & Ecclesiæ gubernationem pertinet, sicut docet Abbas hic n. 4. generalem regulam tradens; quicunque Sedis, aut beneficii vacantis custodiam habet, is administratorem ponere potest; quod arbitrator accipiendum etiam esse de potestate sæculari, ut si jus guardiæ, aut custodiæ ad ipsum pertineat, videl. ad Regem, aut Principem, tanquam advocatum, juxta c. generali. 13. de electione in 6. Gl. in Clement. unica v. jurisdictio. de majoritate. quod possit administratorem in temporalibus ponere.

Notandum tertio. Vacante prælatura non currit tempus definitum pro beneficiorum collatione, neque locus est devolutioni propter negligentiam; si enim nullus Prælatus sit, nulla ejus negligentia esse potest, ait Gl. finalis hic. Eadèmq; ratione, dum Ecclesia vacat, non currit contra eam præscriptio, cum legitimo actore, & defensore careat c. de quarta 4. junctâ Gl. v. carmisset de præscriptionibus.

CAPITULUM III.
Constitutis.

PARAPHRASIS.

Controversia erat inter Episcopum Burginensem & Ecclesiam S. Mariæ de Castro forti; nam procurator Ecclesiæ petebat ab Episcopo restitutionem libertatis eligendi prælatum, & terrarum, ac rerum quarundam, quibus Ecclesiam spoliatam esse

esse dicebat; in hac causa coram iudicibus delegatis post litem contestatam, factæ sunt positiones, & concessiones, atque testium receptiones; atque causa ita instructa ad Innoc. III. remissa fuit, tunc procuratoribus utriusque partis coram eodem Pontifice constitutis, postquam diu ligatum esset, interlocutione pronuntiavit Pontifex, quia testium depositiones, vacante Sede Burginensi, atque legitimo defensore destituta factæ fuerunt, ideo reprobandas esse.

SUMMARIUM.

1. Interdicto possessorio agi potest etiam in rebus incorporalibus.
2. Vacante Sede de bonis, seu juribus Episcopatus nec inchoari, nec continuari iudicium potest ordinariè.

Notandum primò. In rebus incorporalibus, seu juribus, v. g. electionis, agi potest interdicto possessorio possessionis recuperandæ, aut retinendæ, videl. ut liberè & quietè Prælatus eligere liceat, sicuti priùs licebat. Ita sumitur ex hoc c. & consentit c. 3. de causa possessionis.

2 Notandum secundò. Vacante Sede, sive mortuo prælato non tantum iudicium, seu agendo, seu defendendo de bonis, ac juribus Episcopatus inchoari non potest, sed neque inchoatum continuari, & ideo testium receptio v. g. quæ sede vacante fit, pro irrita habetur. Id tamen limitant Hostiensis & Joann. And. hic, nisi sint tenes, aut valetudinarij, ut propter moræ periculum eorum testimonia recipienda sint, argu. c. ult. post principium, ut lite non contestata &c.

Coroll. Hæc causa est, cur mortuo Prælato procurator ad litem judicariam constitutus revocatus esse censetur, tametsi lis ante mortem contestata fuerit juxta Clement. ult. de procuratoribus. Ubi id Gl. notavit v. revocari. Joann. And. hic n. 2. Verùm est. Gl. post Innoc. in c. 1. n. 4. hos

tit. existimat, quòd mortuo Prælato Conventus per syndicum agere possit, non tantum de juribus proprijs Conventui (qua de re dubium esse non debet, & colligitur ex c. 3. de causa possessionis & proprietatis) sed etiam de juribus Capitulo & Prælato communibus; quod si verum esset, procuratoris potestas in hoc casu revocata non censeretur. Hanc ipsam constitutionem in utramque partem examinavit Zabari. in tit. Clement. ult. q. 7. Abbas autem hic n. 3. absolute negat, quòd Capitulum etiam circa jura communia in iudicio agere possit per syndicum vacante Prælatura, consequenter etiam dicendum, mortuo Prælato revocari procuratoris mandatum. Et hæc sententia magis placet, cum enim ad Prælatum administratio, & jus agendi in iudicio, etiam jura communia Ecclesiæ magis, quam ad Capitulum, seu Conventum pertineat, ubi sine Prælato Capitulum agere non potest, prout constat ex ijs, quæ dixi in c. ceteri 21. de rescriptis; quare si Ecclesia diu vacet, ut agere, vel defendere se in iudicio necessarium videatur, curator, seu defensor constitui debet, secundum Innoc. in c. 1. n. 5. hoc tit. argum. L. 1. §. 3. c. de curatore bonis statuendo; si autem sit Ecclesia Collegiata inferior, tunc Capitulum seu Collegium unà cum Episcopo, immediati Prælati vicem subeunte, in iudicio agere, aut defendere Ecclesiam poterit, saltem si necessitas sit, aut vacatio diu duret, alioquin expectandum, donec Prælatus constituantur secundum Abb. hic n. 5. argum. c. n. pro defectu 41. de electione. Adde, similiter propter necessitatem contractum institui posse, Ecclesiâ vacante adhibitâ auctoritate Superioris, vel curatore Ecclesiæ constituto, prout videre est apud Joann. Francisc. Pannum de potestate Capituli q. 8. p. 2.

